

ӘОЖ

Буртибаева А. К.

Пед.ғ.м., аға оқытушы Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті,
Бейнелеу өнері және дизайн кафедрасы. Қазақстан, Қарағанды қ. E-mail: aiman.di@mail.ru

Манабаева А.Х.,

6В02101 - Дизайн» білім беру бағдарламасының студенті, Академик Е. А. Бөкетов атындағы
Қарағанды университеті

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ КӨРМЕ ҚЫЗМЕТІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ

Аңдатпа. Мақалада көрме қызметі балалардың шығармашылық өзін-өзі көрсетуге қалай ықпал ететіні сипатталған; білім алушылардың әртүрлі деңгейдегі көрмелерге қатысуы және көрме қызметінің нәтижелілігі туралы айтылады.

Оқыту мен тәрбиелеу тәсілдеріне байланысты өзгерістерді ескере отырып, оқушылардың шығармашылық көрінісін дамытуға бағытталған көрме қызметін дайындау процесін қалай ұйымдастыруға болатындығы туралы мәселе туындайды.

Кілт сөздер: шығармашылық, көркемдік образ, шығармашылық ойлау, танымдық қызығушылық, көрме

Бүгінгі динамикалық әлемде қоғамның әртүрлі салаларындағы қызметке жоғары талаптар қойылады. Әр бір маман қоғамды реформалау жағдайында мәселелерді сәтті шешу үшін жоғары шығармашылық әлеуетке ие болуы тиіс. Осыған байланысты қосымша білім беруде білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруда және оның әлеуетті мүмкіндіктерін іске асырудағы рөлі мен маңызы артады. Білім берудің жаңа мазмұнында білім алушылардың шығармашылығын анықтау қажет етеді.

Қазіргі балалар жаңа ақпараттық технологиялар әлемінде өсуде. Өмір салты ғана емес, өмір ырғағы да өзгерді: көбірек мүмкіндіктер, бұқаралық ақпарат құралдарындағы оқушыларға көбірек ақпарат, компьютерлік жаңалықтардың жыл сайынғы жаңаруы бар заманауи гаджеттер, әр оқушыға, және жасөспірімге арналған соңғы интернет мүмкіндіктері қоршаған әлемді, қоғамды басқаша білуге мүмкіндік береді. Бұл жаңа әлем баланың шығармашылығын, қиялын дамытпай, дайын модельдерді (үлгілерді) ұсынады. Бірақ осы кезде табысты оқу, даму – заманауи шығармашылық тұлғаны дамыту үшін шығармашылық тәсілді талап етеді.

Соған орай, сәндік-қолданбалы шығармашылық заманауи өмірге органикалық түрде еніп, қолөнердің барлық жаңа түрлерін қоса алғанда, дамуын жалғастыруда. Сәндік-қолданбалы шығармашылықтың ерекше құндылығы - бұл дизайнды жүзеге асыруға ең қолайлы әр түрлі материалдар қолданылады. Сәндік-қолданбалы өнер түрлері мен техникасының алуан түрлілігімен ерекшеленеді: гуашьпен сурет салу; аппликация мен басып шығарудың әртүрлі түрлері, түрлі-түсті қағаздан жасалған мозаика, шыны сынықтары, фарфор, керамика, қиыршық тастар; қағаздан, матадан, табиғи және импровизацияланған материалдан құрылыс; кескіндемемен сәндік мүсіндеу және басқалар. Мұның бәрі білім алушылардың бастамасын ынталандырады, тәуелсіз әрекеттерге итермелейді, оларға іздеу сипатын береді.

Білім алушының әлемі - әртүрлі визуалды, есту, тактильді сезімдердің күрделі кешені. Әлемді сезімдік қабылдау оны баурап алады, ізденіске итермелейді, туғаннан бастап әр балаға тән шығармашылық қабілеттерін ашады. Сәндік-қолданбалы шығармашылықтың сұлулығын біле отырып, білім алушы жағымды эмоцияларды сезінеді, соның негізінде сезімдер пайда болады: қуаныш, тандану, қуаныш. Бейнелі идеяларды, ойлауды, қиялды дамыту үшін жағдайлар жасалады. Мұның бәрі білім алушының қабылданған сұлулықты жеткізуге, өздеріне ұнайтын заттарды түсіруге, шығармашылық белсенділікті оятуға және дамытуға, эстетикалық сезімдер мен көркемдік талғамды қалыптастыруға деген ұмтылысын тудырады.

Сәндік-қолданбалы шығармашылық сабақтары білім алушының байқау, бейнелі және кеңістіктік ойлауды дамытады, сурет салу, мүсіндеу, тігу дағдыларын дамытады.

Сәндік-қолданбалы шығармашылықтың көптеген түрлері қажырлы еңбекті қамтитындықтан, бұл білім алушының ұсақ моторикасы мен танымдық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді.

Сәндік-қолданбалы шығармашылықтың арқасында білім алушының есте сақтау қабілеті мен ақыл-ой белсенділігі жақсарады, табандылық дамиды, назар аударылады. Сәндік-қолданбалы

шығармашылықты игере отырып, білім алушылар бірінші кезекте өзін-өзі көрсетуді үйренеді. Олар өз әсерлері мен тәжірибелері туралы шығармашылықта сөйлей отырып, әлеммен диалог жүргізеді. Тұлғаның дамуында бұл адамды қоршаған әлеммен дұрыс қарым-қатынас жасауға үйретуде үлкен рөл атқарады.

Білім алушылар заттардың эстетикалық қасиеттерін, пішіннің әртүрлілігі мен сұлулығын, түстер мен реңктердің үйлесімін көруді үйренеді, қоршаған әлемді түсінуді, сезінуді және сүйюді үйренеді.

Оның жеке басын тәрбиелеу мәселелерін шешудің жаңа тәсілдерін табу қажет. Тәрбие әдістері мен бағдарламаларын қолданумен қатар, шығармашылық процестерге, шығармашылық тұлғаны қалыптастыруға және дамытуға бағытталған шығармашылық әдісі де ұсынылуы керек.

Білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін қолайлы жағдайлар тәрбие жұмысы, атап айтқанда көрме қызметі болып табылады. Ол білім алушының мүдделері мен педагогикалық ықпалының көрінісі болып табылатын көрме қызметі.

Мұғалімнің жетекшілігімен орындалған білім алушылардың жұмыстарында жас суретшінің өзіндік ерекшелігі мен даралығы көрінеді. Бейнелеу өнері бойынша білім беру қызметінің нәтижесі сурет болып табылады.

Мұғалімнің міндеті - білім алушыны бейнелеу іс-әрекетінің жаңа тәсілдеріне үйрету және оның даралығын сақтау. Шығармашылық жұмыстарды көрсету керек. Көрмелер - білім алушының жетістіктерін көрсету тәсілі.

Оқыту мен тәрбиелеу тәсілдеріне байланысты өзгерістерді ескере отырып, шығармашылық көріністі, білім алушылардың әлеуетін дамытуға бағытталған көрме қызметін дайындау процесін қалай ұйымдастыруға болатындығы туралы мәселе туындайды.

Шығармашылық - бұл шығармашылық қызметте көрінетін ішкі жеке мүмкіндіктер, олар мыналарды қамтиды:

- көркем-бейнелі шығармашылық ойлаудың даму деңгейі;
- көркемдік-шығармашылық бағыт;
- жаңа білім мен дағдыларды игеруге деген ұмтылыста көрінетін шығармашылық мотивация;
- Шығармашылық іске асыру қабілеті.

Көрме қызметі - бұл белгілі бір әлеуметтік мақсаттармен көпшілікке көрсетуге арналған арнайы жасалған және көркем түрде өзгертілген пәндік-кеңістіктік орта.

Шығармашылық өзін-өзі көрсету – өнердегі өзін-өзі көрсету - бұл даралықты көрсету туралы ойлайтын көптеген шығармашылық адамдар үшін қажет. Ішкі әлем бейнелерді, адамды эмоциясыз қалдыра алмайтын бірлестіктерді, эмоцияларды көрсетуге деген ұмтылыстарды толтырады. Ішкі әлем элементтерімен алмасу адамдар арасындағы эмоционалды байланысқа, бейсаналық көрініске және ішкі үйлесімділікті табуға ықпал етеді. Шығармашылық жұмыстар қоршаған әлем, болып жатқан жағдайлар туралы пікірдің көрінісі ретінде қызмет етеді, ал ішкі әлемнің тікелей көрінісі көрермендердің жан дүниесінде жауап береді. Осы себепті өнердегі өзін-өзі көрсету – бұл қалыптасқан әлеуетті дамытатын шығармашылық адамдардың міндеті.

Шығармашылық - (лат. creatio-құру) - адамның жаңа ұғымдар жасау және жаңа дағдыларды қалыптастыру қасиетін көрсететін қабілет яғни, шығармашылық қабілеті, бұл тұжырымдама интеллектке тәуелсіз зерттеледі және тұлғаның шығармашылық жетістіктерімен байланысты.

Дарындылық-адамның қабілеттерін дамытуға бейімділігінің болуы.

Көркем образ - бұл кез-келген идеяның сезімтал көрінісі. Бұндай термин рефлексиясы белгілі бір өмірлік құбылыс түрінде болатын шындықты анықтайды. Көркем образ өнермен айналысатын адамның қиялында туады. Кез-келген идеяның сезімтал көрінісі - тек өзінің өмірлік тәжірибесіне негізделген қажырлы еңбектің, шығармашылық қиялдың және ойлаудың жемісі. Суретші белгілі бір бейнені жасайды, оның санасында нақты объектінің ізі болып табылады және бәрін өнер туындысында бейнелейді.

Шығармашылық ойлау - бұл жаңа нәрсені жасауға немесе ашуға байланысты ойлау түрі.

Шығармашылыққа деген құштарлық, кез-келген таза адам қажеттілігі сияқты, туа біткен сапа емес, табиғи сыйлық емес, оқыту, тәрбиелеу нәтижесі (стихиялық, байқалмайтын және ұйымдасқан, айқын), шығармашылыққа деген құштарлық білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын қалыптастыру құралына, білім алу, білім алу қажеттілігін қалыптастыру құралына айналуы мүмкін.

Қоршаған орта мен қоғам - білім алушы сезімдерін, толқуларын, шығармашылық импульстарына үлкен әсер ететін эмоционалды күш болып табылады. Бірақ адамның әлеммен эмоционалды-құндылық қатынастары пайда болатын және көрінетін эстетикалық орта ғана оларды құндылық мазмұнымен толтыра алады. Шығармашылық тұлғаны сәтті қалыптастыру мүмкін болатын педагогикалық жағдайларды іздеу маңызды болмақ.

Әлемнің көркемдік дамуы барлық уақытта адамның өмірі мен іс-әрекетінің ажырамас бөлігі болды, ал бейнелеу өнері білім алушылардың сезімдерін ғана емес, сонымен қатар шартты белгілер мен абстрактілі ұғымдарды қолдана отырып игерілмеген мектеп пәндерін (сурет, кескіндеме, станоктық композиция, қолданбалы шығармашылық, мүсін, пленэр) игеру арқылы қоршаған әлемді ойлау, қабылдау және жаңғырту.

Шығармашылық өзін-өзі көрсету шығармашылық көркемдік процестің ажырамас бөлігі болып табылады.

Шығармашылық процесте мақсатқа ұмтылу әрдайым қызығушылықпен қозғалады, ал оған жету мектеп білім алушыларының қуанышы мен қанағаттануын тудырады. Әлемнің көркемдік көзқарасы, эстетикалық ойлау, заттардың сұлулығын, бірегейлігі мен сезімдік бейнесінің мәнерлілігін бағалау қабілеті көркем шығармашылықтың барлық түрлерінің негізінде жатыр, бірақ олар тек бейнелеу өнері сабақтарында үлкен жарықтықпен дамиды. Білім алушылардың өсуімен шығармашылық қабілетіне деген қызығушылық азаяды және көбінесе мүлдем жоғалады. Көркемдік пәндердің негізгі міндеттеріне қол жеткізу үшін барлық оқу кезеңінде білім алушылардың танымдық қызығушылығын тұрақты дамыту керек.

Танымдық қызығушылық индикаторларының деңгейі төмен білім алушылардың белсенділігін ынталандыру әдеттен тыс, ойын-сауық, қызықты фактілер мен оқытудың мазмұнды формалары бар жаңа ақпараттың үнемі ағынын талап етеді. Сондықтан мұғалімнен шығармашылық шиеленіс, қызығушылық пен шығармашылық процеске мағыналы қосылу жағдайларын жасау талап етіледі. Оқу процесінде мұғалім кәсіби құзыреттілігін көрсете отырып, білім алушыларды сапалы оқытуға деген қызығушылығын көрсетуі керек.

Жасөспірімдік шақтағы білім алушылардың бейнелеу іс-әрекетіне деген қызығушылық – бұл белгілі бір қасиеттері бар осы пәндік аймақтың мазмұнына ғана емес, сонымен бірге білім алу процесіне, оқытудың бұрыннан алынған әдістерімен жұмыс жасайтын, жаңаларын игеретін және жетілдіретін іс-әрекеттерді жүзеге асыру процесіне бағытталған интеллектуалды және эмоционалды-ерікті процестердің органикалық қорытпасының болуы.

Көркемдік және шығармашылық қызмет оның шығармашылық мәнін анықтайтын тиімді шығармашылық ойлаудың маңызды шарты ретінде қарастырылады. Эвристикалық оқытудың тұжырымдамалық негіздері шығармашылық теориясымен, интеллектуалды қабілеттер теориясымен, шығармашылық даму мен өзін-өзі дамытумен, шығармашылық әлеуетімен, жеке қабілеттерімен, шығармашылығымен және дарындылық тұжырымдамаларымен байланысты.

Білім алушылардың шығармашылық әлеуеті - шығармашылық қызметте көрінетін ішкі жеке мүмкіндіктер, олар мыналарды қамтиды: көркемдік-бейнелі шығармашылық ойлаудың даму деңгейі, көркемдік – шығармашылық бағыт және шығармашылық мотивация, шығармашылық қызметтің белгілі бір түрінде жаңа білім мен дағдыларды игеруге деген ұмтылыста көрінеді, шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыру қабілеті. Олар мен ересектер үшін шығармашылық кездесулер мен шеберханалар, балалар мерекелері, әңгімелер, дөңгелек үстелдер, шеберлік сыныптары, презентациялар, экспозиция бойынша экскурсиялар, педагогикалық семинарлар мен конференциялар өткізіледі.

Көрмеге келушілер - білім беру мекемелерінің білім алушылары мен педагогтары, көркемсурет мектептерінің оқытушылары мен тәрбиеленушілері, сондай-ақ олардың ата-аналары. Ересектерге қазіргі білім алушының проблемалары мен мүдделері туралы білуге, оларды шынымен не қызықтыратынын білуге, өздерін оның көзімен көруге мүмкіндік беріледі. Көрме экспозициясында бірге болу, мастер - класта жұмыс істеу немесе шығармашылық кездесуге қатысу ата-аналарға балаларын жақсы түсінуге, олардың жасырын мүмкіндіктерін көруге, көркемдік қабілеттерін бағалауға және болашақта баласының шығармашылығын қолдауға көмектеседі.

Жоғарыдағыларды талдай келе, көрме қызметі білім алушылардың көркем шығармашылығы арқылы бейнелеу өнеріне тұрақты қызығушылықты қалыптастыра отырып, мұғалімдерді, білім алушылар мен ата-аналарды біріктіреді. Көрмелерде білім алушылардың үздік оқу жұмыстары ұсынылады. Оларды басқалармен салыстырғанда көру, тек көрермендердің реакциясын сезіну және жолдастардың, кәсіпқойлардың, басқа көрермендердің пікірін есту арқылы ғана олардың шығармашылық жетістіктерін жеткілікті түрде бағалауға болады.

Көрмелер білім алушылардың шығармашылық белсенділігін ынталандырады. Білім алушылардың шығармашылық белсенділігінің шығармалар жасауға және көрмелерге дайындалуға бағытталуы олардың жеке шығармашылық әлеуеті мен жалпы мәдениет пен өнерге қатысуы туралы хабардар етеді.

Пайдаланылган дерек көздердің тізімі

1. Бердышев, С. Н. Организация выставочной деятельности : учеб. пособие / С. Н. Бердышев. – 2-е изд. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2011. – 228 с.
2. Юренева, Т. Ю. Музееведение : учеб. для студентов гуманитар. спец. вузов / Т. Ю. Юренева. – М. : Академический Проект, 2007 ; М. : Альма Матер, 2007. – 559 с : ил. – (Учебник для высшей школы. "Gaudeamus").
3. Веретенникова Л.К. Подготовка будущих педагогов к развитию творческого потенциала обучающихся – М: «МПГУ», 2018.
4. Казакова И.В. Инновационный проект «Выставочная деятельность обучающихся как условие формирования творческого самовыражения. 2017г.

УДК 374
ББК 74.2

Волкова Э.Р.,

студент, направление подготовки 44.03.01, Московский государственный университет технологий, и управления им. К.Г. Разумовского, e-mail: elmira280603@gmail.com

Орлова И.К.

Московский государственный университет технологий и управления им. К.Г. Разумовского
Орлова И.К. – научный руководитель, кандидат педагогических наук

ВИДЕОКАМЕРЫ В КЛАССАХ ШКОЛЫ

Аннотация: Данная статья рассматривает возможности смешанного формата освоения школьной программы. Рассматриваются технические возможности образовательных организаций и способы их внедрения в школьную практику в процессе реализации учебной деятельности.

Ключевые слова: Смешанный формат обучения; индивидуальная траектория обучения; цифровые, технические средства обучения.

Volkova E. R.,

student, direction of training 44.03.01, Moscow State University of Technology and Management
K.G. Razumovsky, e-mail: elmira280603@gmail.com

Orlova I.K., scientific supervisor, Candidate of Pedagogical Sciences

VIDEO CAMERAS IN SCHOOL CLASSROOMS

Abstract: This article examines the possibilities of a mixed format of mastering the school curriculum. The technical capabilities of educational organizations and ways of their introduction into school practice in the process of implementing educational activities are considered.

Keywords: Mixed learning format; individual learning trajectory; digital, technical learning tools.

“Технологии не заменят учителей.

Но учителя, которые используют технологии,
возможно, заменят тех, кто их не использует.”

Рэй Клиффорд

Введение. Обучение в школах за последние несколько лет очень изменилось, появились интерактивные доски, компьютеры и другая техника. Ещё больше обучение изменилось после пандемии, которая стала серьёзным вызовом для системы образования. Этот кризис затронул более миллиарда школьников во всём мире. Чтобы не отставать от программы, все они должны были продолжать обучение даже после закрытия школ, быстро переключившись с традиционного офлайн на новые форматы. Так, для дистанционного обучения появились специальные программы для проведения уроков, специальные платформы для выполнения домашних заданий и так далее. Однако после выхода на очную форму обучения кое-что осталось неизменным. Многие дети, которые часто болеют или находятся на длительном лечении от тяжёлой болезни, не могут присутствовать на очных занятиях и по этой причине очень отстают от своих одноклассников. Решение данной проблемы возможно с помощью применения технических средств, которые позволят выстроить